

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЛЕСЬКІВ-БОНДАРЧУК ГАННА ВОЛОДИМИРІВНА

УДК 378.016:[373.015.31:796.011.3]-053.9

**ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ
ДО СПОРТИВНО-ОЗДОРОВЧОЇ РОБОТИ З ЛЮДЬМИ ТРЕТЬОГО ВІКУ**

13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

Рівне – 2025

Дисертацією є рукопис.

Роботу виконано в Приватному вищому навчальному закладі «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука», Міністерство освіти і науки України.

Науковий керівник – кандидат наук з фізичного виховання і спорту,
доцент
СОТНИК Жанна Григорівна,
Приватний вищий навчальний заклад
«Міжнародний економіко-гуманітарний
університет імені академіка Степана
Дем'янчука»,
завідувач кафедри фізичної культури і спорту.

Офіційні опоненти: доктор педагогічних наук, професор
ПОЛІЩУК Віра Аркадіївна,
Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка,
професор кафедри спеціальної та інклюзивної
освіти;

доктор педагогічних наук, професор
ШУКАТКА Оксана Василівна,
Львівський національний університет імені
Івана Франка,
завідувач кафедри фізичного виховання та
спорту.

Захист відбудеться 18 березня 2025 року об 11.00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 47.053.01 в Рівненському державному гуманітарному університеті за адресою: 33000, м. Рівне, вул. Степана Бандери, 12.

Із дисертацією можна ознайомитися на офіційному сайті (<https://www.rshu.edu.ua>) та в бібліотеці Рівненського державного гуманітарного університету (33028, м. Рівне, вул. Пластова, 31).

Автореферат розіслано 17 лютого 2025 року.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

О. А. Гудовсек

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Розвиток сучасного українського суспільства вимагає зростання інтелектуального потенціалу майбутніх фахівців з фізичного виховання в закладах вищої освіти. В Україні, як і в усьому світі, набули актуальності тенденції, що призвели до зростання кількості досліджень, що стосуються розв'язання актуальних проблем якості освіти, пошуку нових підходів до професійної підготовки здобувачів вищої освіти. У Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022–2032 роки, Законі України «Про освіту», Освітньо-професійній програмі «Фізична культура і спорт» визначено якості, які необхідні майбутньому фахівцеві: моральність, підприємливість, здатність самостійно ухвалювати відповідальні рішення, мобільність, динамічність і конструктивність. Крім цього, актуалізується проблема підготовки конкурентоспроможного фахівця з високопрофесійним ставленням до праці та потребою в безперервній самоосвіті, самоактуалізації, саморозвитку в професійній діяльності, готового до адаптації в мінливому соціокультурному середовищі.

Зміни, що відбулися останнім часом у соціально-економічному житті українського суспільства, призвели до несприятливої медико-демографічної ситуації, що викликає в соціумі обґрунтоване занепокоєння, оскільки збільшується захворюваність, зростає інвалідизація та соціальне навантаження на людей третього віку. Пандемія COVID-2019 забрала значну кількість життів людей цієї категорії, а також знизила рівень їхнього здоров'я. Воєнні дії, що тривають в Україні з 2014 року, значно погіршили якість життя людей старшого віку, які також беруть активну участь у бойових діях і зазнають поранень, що демонструє необхідність їх реабілітації. У зв'язку з цим актуальними є питання вдосконалення підготовки майбутніх фахівців для роботи з людьми третього віку, специфічні особливості та потреби яких вимагають застосування різноманітних та ефективних форм, методів.

Численним аспектам професійної підготовки майбутніх фахівців для фізкультурно-оздоровчої роботи з різними категоріями населення в Україні та за кордоном присвячено чимало наукових студій (О. В. Андрєєва, А. М. Багорка, І. П. Випасняк, В. В. Джерелій, Л. М. Рибалко, Т. В. Чопик, Л. В. Балацька, Ж. Л. Козіна, О. Бреттл (O. Brettle), Ч. Чой (Ch. Choi), Б. Леві (B. Levy), А. Монтейро (A. Monteiro) та ін.).

Необхідність розв'язання окреслених проблем актуалізує розвиток професійної діяльності у сфері спортивно-оздоровчої роботи. Питанням удосконалення професійної підготовки в цій галузі присвячено низку праць (О. Ю. Ажиппо, О. В. Андрєєва, О. Л. Благій, М. В. Дутчак, О. М. Жданова, Є. Н. Приступа та ін.). Теоретичні розробки дослідження цієї проблеми представлено в роботах О. В. Базильчука, Ю. В. Дутчака, Т. Ю. Круцевич, Т. Д. Михальчук, Ю. О. Павлової та ін.

У сучасній педагогічній науці нагромаджено певний досвід для розв'язання проблеми професійної підготовки майбутніх фахівців з

фізичного виховання (Т. Ю. Гулько, Н. Г. Денисенко, І. М. Квасниця, С. В. Мединський та ін.). Ці дослідження доводять, що значна увага приділяється адресній професійній підготовці фахівців, яка будується як відкрита, гнучка і варіативна. Аналіз наукових праць (О. Ю. Ажиппо, О. В. Андреева, О. Л. Благій, Н. Г. Денисенко, Л. М. Рибалко) засвідчив, що розвиток ринкової економіки не може обмежуватися тільки процесом зміни економічної структури українського суспільства, тому рівень сформованості професіоналізму майбутнього фахівця дає йому змогу швидше адаптуватися до наявних проблем у сфері зайнятості, перерозподілу трудових ресурсів і забезпечення кваліфікованими фахівцями цілих галузей, які відчувають дефіцит професійно підготовлених працівників.

Однак, незважаючи на широкий діапазон проведених наукових досліджень, проблема підготовки фахівців з фізичної культури і спорту до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку в закладах вищої освіти (ЗВО) ще не була предметом спеціального дослідження.

Люди третього віку (період виходу на пенсію за класифікацією Пітера Ласлетта) не беруть участі в активній трудовій діяльності, вони мають можливість (середовище та час) задовольняти власні потреби та займатися улюбленими справами через скорочення або припинення домашніх та сімейних обов'язків. Тому необхідно заохочувати та стимулювати фізичну активність цієї вікової категорії, що дасть змогу зберігати здоров'я та соціальну активність людей до періоду четвертого віку.

Зазначене вище актуалізує особливі вимоги до підготовки фахівців, які володіють теоретичними знаннями та вміннями, необхідними для спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку.

Аналіз теорії та практики підготовки фахівців з фізичного виховання до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку уможливив виявити такі суперечності:

- між необхідністю підготовки фахівців з фізичного виховання до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку та неопрацьованістю організаційно-педагогічних умов їхньої підготовки;
- між значущістю підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку як необхідного та важливого складника їхньої професійної підготовки та недостатньою теоретичною і практичною розробленістю цієї проблеми;
- між необхідністю застосування ефективних технологій організації спортивно-оздоровчої роботи та недостатньою розробленістю моделі підготовки фахівців з фізичного виховання до її реалізації.

Актуальність проблеми дослідження, її практична значущість, необхідність розв'язання виявлених об'єктивних суперечностей зумовили вибір теми дисертації **«Підготовка майбутніх фахівців з фізичного виховання до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку»**.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційну роботу виконано відповідно до теми «Національної доктрини розвитку освіти в Україні», тематичного плану науково-дослідної роботи

кафедри фізичної культури і спорту у межах наукової теми УкрІНТІ (державний реєстраційний номер: 0124U002418) «Підготовка фахівців галузі фізичної культури і спорту до здійснення спортивно-оздоровчої роботи серед різних груп населення». Тему дисертації затверджено вченою радою Приватного вищого навчального закладу «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука» (протокол № 7 від 28 лютого 2013 року) та узгоджено в Міжвідомчій раді з координації досліджень у галузі освіти, педагогіки і психології НАПН України (протокол № 8 від 25 листопада 2014 року).

Мета дослідження полягає в науковому обґрунтуванні, розробленні й експериментальній перевірці структурно-функціональної моделі підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку та організаційно-педагогічних умов її ефективного впровадження в освітній процес закладів вищої освіти.

Відповідно до мети сформульовані **завдання дослідження**:

1. Здійснити теоретичний аналіз психолого-педагогічної та наукової літератури задля виявлення особливостей підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку.

2. Проаналізувати понятійно-термінологічний апарат дослідження.

3. З'ясувати сучасний стан підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку.

4. Дослідити компоненти, критерії та показники готовності майбутніх фахівців з фізичного виховання до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку.

5. Розробити й експериментально перевірити ефективність структурно-функціональної моделі підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку за визначених організаційно-педагогічних умов.

Об'єкт дослідження: професійна підготовка фахівців з фізичного виховання в закладах вищої освіти.

Предмет дослідження: структурно-функціональна модель підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку за визначених організаційно-педагогічних умов її впровадження.

Для досягнення поставлених завдань використано такі **методи дослідження**:

– *теоретичні*: науковий аналіз і синтез філософського, психолого-педагогічного, нормативно-правового забезпечення, матеріалів мережі «Інтернет», авторефератів та дисертацій з проблематики дослідження; вивчення і узагальнення діяльності закладів вищої освіти; індукція та дедукція для формування тезаурусу дослідження; порівняльний аналіз для визначення сучасного стану професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку; ретроспективний аналіз вітчизняного та зарубіжного педагогічного

досвіду з метою виявлення тенденцій професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку; порівняння та класифікація для визначення основних характеристик, компонентів, критеріїв і рівнів готовності майбутніх фахівців з фізичного виховання до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку; моделювання та проєктування для розробки структурно-функціональної моделі досліджуваного процесу;

– *емпіричні*: діагностичні (психолого-педагогічні спостереження, бесіда, інтерв'ю, анкетування, тестування, самооцінювання, професійне оцінювання, вивчення документів) для діагностики рівня готовності майбутніх фахівців з фізичного виховання до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку; педагогічний експеримент для перевірки ефективності авторської структурно-функціональної моделі з якісним і кількісним аналізом результатів;

– *методи математичної статистики*: критерій Стюдента для якісного і кількісного аналізу здобутих результатів експериментального дослідження, перевірки їх об'єктивності та валідності.

Експериментальна база дослідження охоплює такі ЗВО: Приватний вищий навчальний заклад «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука», Волинський національний університет імені Лесі Українки, Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія імені Тараса Шевченка та Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника. Усього в дослідженні взяло участь 328 здобувачів вищої освіти та 25 викладачів ЗВО. Усі студенти були поділені на 2 групи. Експериментальну та контрольну групи становили здобувачі другого (магістерського) рівня вищої освіти в кількості по 164 особи, які навчаються за спеціальністю 017 «Фізична культура і спорт».

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що *вперше*:

– теоретично обґрунтовано, розроблено та впроваджено в освітній процес ЗВО структурно-функціональну модель підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку, у структуру якої входить: цільовий блок (мета і завдання); методологічний блок (методологічні підходи та принципи); організаційно-діяльнісний блок (педагогічні форми, методи, засоби й організаційно-педагогічні умови); діагностико-результативний блок (компоненти, критерії, рівні та результат); визначено й теоретично обґрунтовано організаційно-педагогічні умови підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку (сформованість мотивації до професійної діяльності та формування професійних ціннісних орієнтацій; створення сприятливого інформаційно-освітнього середовища для опанування системою знань та вмінь, необхідних майбутнім фахівцям з фізичного виховання до спортивно-оздоровчої роботи; застосування сучасних технічних засобів навчання в процесі підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання; забезпечення особистісного розвитку здобувачів вищої освіти в галузі фізичного виховання);

– *уточнено* поняття готовності майбутніх фахівців з фізичного виховання до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку;

– *визначено та схарактеризовано* компоненти готовності майбутніх фахівців з фізичного виховання до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку (мотиваційний, змістовий, діяльнісний, рефлексивний), критерії та показники (мотиваційно-ціннісний: сформованість мотивів участі в спортивно-оздоровчій діяльності, оволодіння новими професійними якостями; професійно-когнітивний: педагогічні знання про принципи, форми, методи та закономірності; базові знання, необхідні для проведення спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку; операційно-діяльнісний: уміння оперативно реагувати на актуальну інформацію, наявність умінь і навичок планування, організація та проведення спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку, пошук нових способів і методів організації та реалізації спортивної діяльності; оцінювально-рефлексивний: якісний аналіз здобутих результатів, уміння контролювати процес спортивно-оздоровчої роботи), рівні (низький, середній, високий) готовності майбутніх фахівців з фізичного виховання до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку;

– *удосконалено* форми, методи і засоби підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку;

– *подальшого розвитку* набули теоретичні та методичні аспекти підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку.

Практичне значення дослідження визначається тим, що розроблені й упроваджені в сучасну педагогічну практику курс «Організація та проведення спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку», структурно-функціональна модель підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку сприяють підвищенню рівня готовності майбутніх фахівців з фізичного виховання до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку.

Здійснена апробація організаційно-педагогічних умов підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку підтвердила високу ефективність під час викладання навчальних курсів: «Теорія і методика спортивно-оздоровчої роботи» для здобувачів освітньо-професійних програм «Фізична культура і спорт», «Фізкультурно-спортивна реабілітація» спеціальності 017 «Фізична культура і спорт», «Фізична культура» спеціальності 014.11 «Середня освіта. Фізична культура» першого (бакалаврського) рівня; «Фізичне виховання і спорт осіб зрілого і похилого віку», «Технології спортивно-оздоровчої роботи» для здобувачів освітньо-професійних програм «Фізична культура і спорт», «Фізкультурно-спортивна реабілітація» спеціальності 017 «Фізична культура

і спорт» другого (магістерського) рівня, «Фізична культура» спеціальності 014.11 «Середня освіта. Фізична культура» другого (магістерського) рівня.

Матеріали дослідження можуть бути використані у ЗВО, які готують здобувачів вищої освіти за спеціальністю 017 «Фізична культура і спорт», у системі підвищення кваліфікації та перепідготовки фахівців цієї спеціальності.

Результати дослідження **впроваджено** в освітній процес ЗВО: Приватного вищого навчального закладу «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука» (довідка № 01/295 від 09.12.2024), Волинського національного університету імені Лесі Українки (довідка № 03-24/04/3666 від 27.11.2024), Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії імені Тараса Шевченка (довідка № 05-16/146 від 08.11.2024), Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (довідка № 01-23/348 від 21.11.2024).

Апробація результатів дослідження. Основні положення та результати проведеного наукового пошуку представлено на науково-практичних конференціях різних рівнів:

– *міжнародних*: «Європейська наука та освіта: пріоритеті, напрями та перспективи розвитку» (Кременець, 2015), «Проблеми розвитку вищої школи та економіки в ХХІ столітті» (Рівне, 2015), «Сучасні наукові дослідження та розробки: теоретична цінність та практичні результати» (Братислава, 2016), «Актуальні питання та перспективи інноваційного розвитку науки та освіти в умовах євроінтеграції» (Рівне, 2024), «Фізична активність і якість життя людини» (Луцьк, 2024);

– *всукраїнських*: «Сучасна освіта в глобальному і національному вимірах: виклики, загрози, ефективні рішення» (Тернопіль, 2024).

Результати наукового пошуку обговорено під час щорічних звітних наукових конференцій викладачів, співробітників і здобувачів вищої освіти Приватного вищого навчального закладу «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука» і на кафедрах ЗВО, які залучено до педагогічного експерименту.

Особистий внесок здобувача в працях, опублікованих зі співавторами: у тезах доповіді [11] дисертанткою проаналізовано важливість рухової активності у збереженні функціональних можливостей і запобігання фізичної слабкості людей старшого і похилого віку, що є поштовхом до формування програм рухової активності (0,08 авт. арк.); у тезах доповіді [13] автором визначено методологічні підходи та принципи готовності майбутніх фахівців з фізичного виховання до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку (0,14 авт. арк.)

Публікації. Зміст роботи представлено в 16 публікаціях автора, де 7 відображають основні наукові результати (з них – одна публікація у виданнях України, які включені до міжнародних наукометричних баз (Index

Copernicus), 6 публікацій апробаційного характеру, 3 – додатково відображають результати дослідження.

Структура й обсяг роботи. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків до розділів, висновків до роботи, списку використаних джерел зі 150 найменувань (20 іноземними мовами). Робота містить 20 таблиць, 27 рисунків та 20 додатків. Загальний обсяг дисертації – 287 сторінок, обсяг основного тексту – 168 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність проблеми, визначено мету та завдання, об'єкт, предмет; методи; розкрито наукову новизну й практичне значення роботи; наведено інформацію про особистий внесок здобувача, апробацію результатів дослідження, публікації автора; подано відомості про структуру й обсяг дисертації.

У **першому розділі «Теоретичні засади підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку»** проведено термінологічний аналіз, визначено сутнісні характеристики понятійного апарату й опрацьовано наукові джерела з проблеми дослідження; обґрунтовано теоретичні засади та схарактеризовано підготовку майбутніх фахівців з фізичного виховання до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку як психолого-педагогічної проблеми.

Проаналізовано психолого-педагогічну літературу задля розкриття теоретичних засад підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку. Вивчено специфіку такої роботи та встановлено, що організація форм спортивно-оздоровчих заходів насамперед має бути спрямована на надання можливості людям старшого покоління залишатися активними в житті. Ці послуги забезпечують інтеграцію, адаптацію цієї категорії людей у суспільство. Для цього є сенс розвивати соціальне партнерство із зацікавленими соціальними інститутами, установами, здійснювати розроблення та впровадження нових соціальних технологій, залучення людей старшого віку до активної роботи із самореалізації, самообслуговування, ініціювання їхньої громадської діяльності.

Визначено, що підготовка майбутніх фахівців з фізичного виховання до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку – це процес, що здійснюється у змісті спеціальної поглибленої підготовки, яка ґрунтується на базових знаннях, уміннях та навичках у сфері фізичної культури, досягненнях геронтології; спрямована на засвоєння теорії та практики спортивно-оздоровчої діяльності задля збереження активності людей третього віку в усіх галузях життєдіяльності; складається з навчально-пізнавального, мотиваційно-цільового та регуляторно-комунікативного модулів. Метою підготовки є формування в майбутніх фахівців з фізичного

виховання готовності до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку.

Проаналізовано освітні стандарти і з'ясовано, що в умовах оновлення нових стандартів вищої освіти для сфери фізичної культури і спорту, а саме спеціальності 017 «Фізична культура і спорт», доцільно використовувати досвід європейських закладів підготовки фахівців з фізичного виховання і спорту. Найважливішим серед них є набуття фундаментальних знань з теорії спортивної підготовки, які поєднуються з постійною практикою або виконанням практичних проєктів на базі наукових центрів і лабораторій. Характерною особливістю системи вищої фізкультурно-спортивної освіти є те, що освітня траєкторія підготовки фахівців у них проявляється в послідовності етапів навчання, які студент має пройти для набуття знань, умінь, навичок і досвіду.

У другому розділі **«Організаційно-педагогічні умови підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку»** проаналізовано структуру, компоненти, критерії, показники та рівні сформованості готовності майбутніх фахівців з фізичного виховання до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку, обґрунтовано організаційно-педагогічні умови їхньої підготовки, розроблено структурно-функціональну модель підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку.

Структура підготовки до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку має складатися з чотирьох компонентів (мотиваційний, змістовий, діяльнісний та рефлексивний). Перший відображає наявність мотиваційної готовності та орієнтацію на діяльність, другий – змістовий складник, третій – наявність операцій, що входять до складу діяльності в межах діяльнісного компонента, четвертий – уміння і навички оцінювати та рефлексувати. Саме така структура готовності буде найповнішою та охопить усі складники, необхідні для ефективного формування готовності до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку в майбутніх фахівців з фізичного виховання.

Розгляд структури підготовки таких фахівців дав змогу визначити й схарактеризувати низку критеріїв: мотиваційно-ціннісний (оволодіння новими професійними якостями; сформованість мотивів участі в спортивно-оздоровчій діяльності), професійно-когнітивний (педагогічні знання про принципи, форми, методи, що застосовуються в процесі підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання вітчизняними та зарубіжними дослідниками; базові знання, необхідні для проведення спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку), операційно-діяльнісний (уміння оперативно реагувати на актуальну інформацію; наявність умінь і навичок планування та проведення спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку; пошук нових способів і методів організації та реалізації спортивної

діяльності), оцінювально-рефлексивний (якісний аналіз здобутих результатів у спортивно-оздоровчій діяльності; уміння контролювати процес спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку).

Аналіз психолого-педагогічної літератури з проблеми дослідження та педагогічних спостережень, результатів експертного опитування викладачів ЗВО, узагальнення виявлених недоліків підготовки фахівців з фізичного виховання уможливили встановити, що ефективний вплив на процес підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку можуть забезпечити такі організаційно-педагогічні умови:

- сформованість мотивації до професійної діяльності та формування професійних ціннісних орієнтацій;
- створення сприятливого інформаційно-освітнього середовища для опанування системою знань та вмінь, необхідних майбутнім фахівцям з фізичного виховання для здійснення спортивно-оздоровчої роботи;
- застосування сучасних технічних засобів навчання в процесі підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання;
- забезпечення особистісного розвитку майбутніх фахівців з фізичного виховання.

Обґрунтовано й розроблено структурно-функціональну модель підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку, що складається з чотирьох окремих блоків:

- цільовий блок акумулює в собі мету (підготовка фахівців з фізичного виховання до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку), визначає зміст та основні завдання процесу підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку;
- методологічний блок: методологічні підходи (компетентнісний, системний, діяльнісний, особисто орієнтований, технологічний) і принципи (суб'єктивності, свідомості й активності, доступності, наочності, професійної спрямованості, рефлексивності);
- організаційно-діяльнісний блок, до якого входять технології: (особистісно орієнтована, інформаційна, ситуаційне навчання, організація ігрової діяльності); форми та методи організації освітнього процесу (лекції, практичні заняття, індивідуальна форма роботи, участь у проведенні спортивно-оздоровчої роботи, мультимедіа; контроль і перевірка знань, вмінь та навичок); засоби (навчально-методичні посібники, технічні засоби навчання, наукова і довідкова література, інтернет-ресурси); організаційно-педагогічні умови підготовки фахівців з фізичного виховання до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку;
- діагностично-результативний блок дав змогу визначити основні компоненти, критерії, рівні та результат готовності майбутніх фахівців з фізичного виховання до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку (рис. 1).

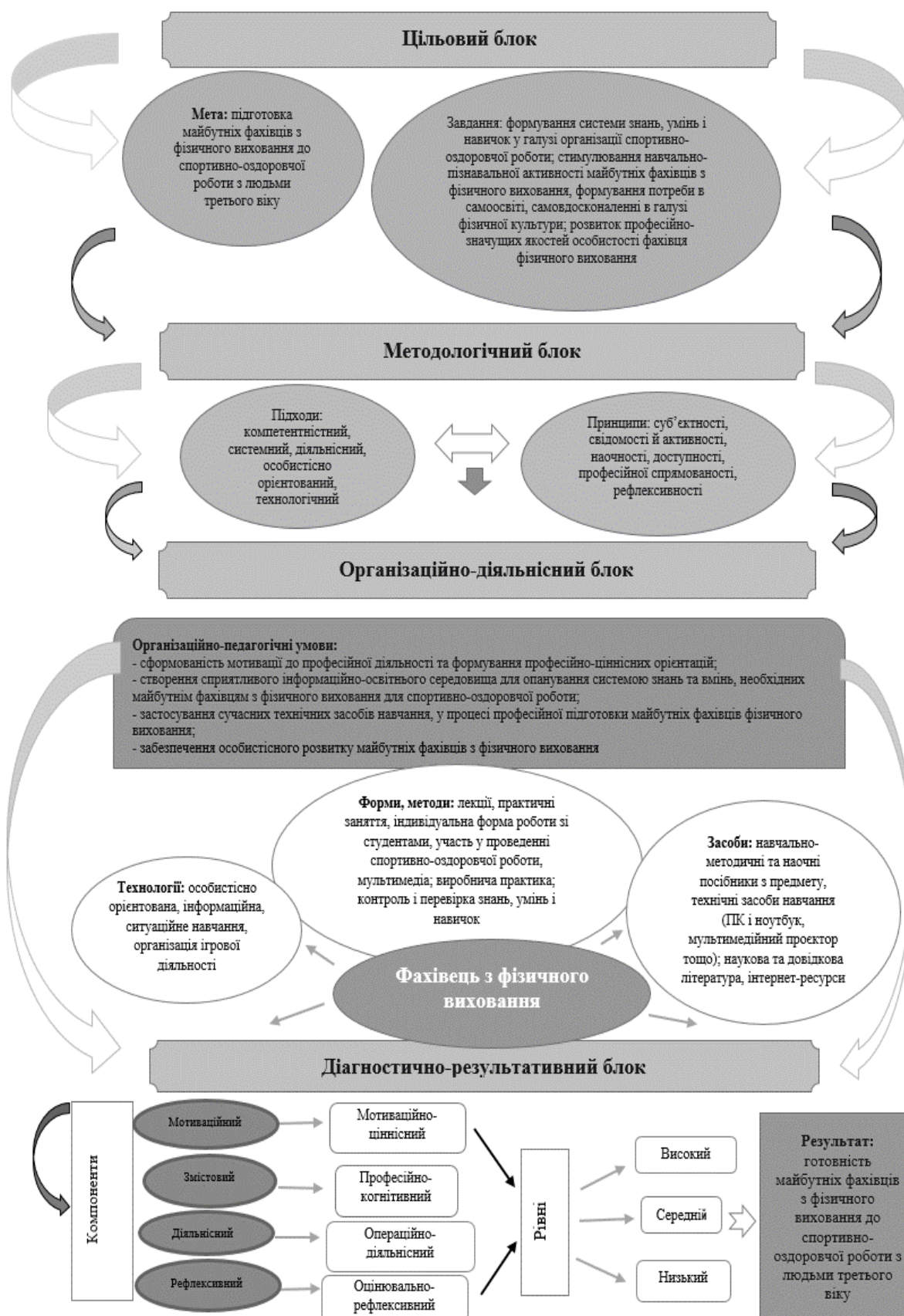

Рис. 1. Структурно-функціональна модель підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку

На підставі результатів констатувального етапу експерименту здійснено апробацію структурно-функціональної моделі підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку з урахуванням виявлених і теоретично обґрунтованих організаційно-педагогічних умов. Реалізація організаційно-педагогічних умов полягала в розробці та впровадженні курсу «Організація та проведення спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку», до змісту якого включено теми, пов'язані з організацією спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку. Уся програма курсу складається з трьох модулів. Під час експериментальної роботи регулярно проводилися контрольні заміри рівня підготовленості студентів до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку, використовували проміжні результати, аналізували труднощі, з якими доводиться стикатися студентам, з'ясовували їх причини та способи подолання.

У третьому розділі «**Реалізація структурно-функціональної моделі та організаційно-педагогічних умов у підготовці майбутніх фахівців з фізичного виховання до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку**» проаналізовано діагностику сучасного стану підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку в практиці роботи ЗВО, схарактеризовано курс «Організація та проведення спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку».

На констатувальному етапі експерименту розв'язано такі завдання: визначено в майбутніх фахівців з фізичного виховання рівень готовності до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку; для підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання розроблено діагностичний блок для виконання цього завдання.

На етапі експерименту визначено рівні готовності майбутніх фахівців з фізичного виховання, які готуються до здійснення спортивно-оздоровчої роботи, за визначеними критеріями: мотиваційно-ціннісним, професійно-когнітивним, операційно-діяльним, оцінювально-рефлексивним.

Проведена діагностика засвідчила, що вихідний рівень готовності майбутніх фахівців з фізичного виховання до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку в експериментальній і контрольній групах виявився приблизно однаковим за всіма критеріями (мотиваційно-ціннісним, професійно-когнітивним, операційно-діяльним, оцінювально-рефлексивним). Кількість студентів з високим рівнем готовності до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку в ЕГ продемонстрували 14,40 %, в КГ – 13,08 %; у студентів ЕГ середній рівень готовності до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку був 45,74 %, а в КГ – 44,51 %; кількість студентів із низьким рівнем готовності до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку в ЕГ – 39,85 %, а у КГ – 42,41 %.

Результати дослідження дають підстави зробити висновок про відсутність після завершення експерименту суттєвої позитивної динаміки в контрольній групі, що не зазнавала експериментального впливу, та наявність істотних змін як результату цілеспрямованої експериментальної освітньої діяльності в експериментальній групі (табл. 1).

Узагальнені результати рівнів готовності майбутніх фахівців з фізичного виховання до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку

Критерії	Рівні	До експерименту				Після експерименту				Р-значення	
		КГ (164 чол.)	%	ЕГ (164 чол.)	%	КГ (164 чол.)	%	ЕГ (164 чол.)	%	КГ	ЕГ
Мотиваційно-ціннісний	Високий	21	12,80	22	13,59	27	16,08	61	37,50	0,364	0,036*
	Середній	72	43,90	73	44,33	72	44,29	61	37,50		
	Низький	71	43,30	69	42,08	65	39,63	42	25,00		
Професійно-когнітивний	Високий	22	13,79	24	14,16	29	17,27	51	31,24	0,352	0,027*
	Середній	72	43,98	73	44,76	75	46,15	81	49,38		
	Низький	70	42,23	67	41,08	60	36,58	32	19,38		
Операційно-діяльнісний	Високий	23	13,94	27	16,15	20	11,90	60	36,25	0,367	0,034*
	Середній	74	44,97	77	47,26	84	51,52	61	37,50		
	Низький	67	41,09	60	36,59	60	36,58	43	26,25		
Оцінювально-рефлексивний	Високий	21	11,80	22	13,71	29	17,27	62	38,13	0,294	0,021*
	Середній	74	45,20	76	46,65	71	43,71	64	38,75		
	Низький	69	43,0	66	39,64	64	39,02	38	23,12		

Отже, розроблений курс «Організація та проведення спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку» та структурно-функціональна модель підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку виявилися досить ефективними, оскільки відбулися позитивні зміни за всіма критеріями в респондентів експериментальної групи після завершення нашого дослідження.

ВИСНОВКИ

У дисертації теоретично узагальнено та подано нове розв'язання наукової проблеми підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку, що полягало в розробленні теоретичних основ такого процесу та в експериментальній перевірці наукового дослідження. Здобуті результати слугують підставою для формулювання таких **висновків**:

1. На основі аналізу психолого-педагогічної літератури розкрито теоретико-методичні засади підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку. Діяльність сучасного фахівця з фізичного виховання визначено як оздоровчо-спортивно-педагогічну (синтетичну), що здійснюється на основі сформованих рефлексивних і проєктних здібностей. Підготовка майбутніх фахівців з фізичного виховання до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку передбачає: інтеграцію загальних і спеціальних знань у галузі фізичної культури, спортивно-оздоровчих технологій і геронтології; розвиток у здобувачів вищої освіти професійних компетенцій (уміння і навички аналізувати ринок послуг, творчо підходити до розв'язання завдань і використовувати сучасні ресурси, формування комунікативних навичок, здатності ефективно взаємодіяти з групами, ураховуючи індивідуальні особливості, конструктивно розв'язувати конфлікти).

2. Здійснено аналіз понятійно-термінологічного апарату дослідження: «вік», «третій вік», «спортивно-оздоровча робота», «підготовка». Встановлено, що вік – це соціальне поняття, яке визначає статус індивідів як у тривалості життя, так і в соціальному житті. Він (вік) є важливим регулятивним елементом у суспільстві, який надає індивідам соціальні ролі та визначає залучення їх до певних сфер соціальної діяльності. Під третім віком розуміємо період життя людини після виходу на пенсію і припинення професійної діяльності, що характеризується продовженням активного способу життя для розкриття свого потенціалу і можливостей.

Спортивно-оздоровча робота – це організована діяльність, спрямована на поліпшення фізичного стану, зміцнення здоров'я та підтримання активного способу життя за допомогою фізичних вправ, спортивних занять і оздоровчих технологій. Сутність підготовки фахівця з фізичного виховання до спортивно-оздоровчої роботи полягає в особистісному та професійному самовдосконаленні, становить інтегральну якість особистості фахівця, сформовану компетентність щодо оптимального розв'язання професійних завдань.

3. Проаналізовано сучасний стан підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку. Результати констатувального етапу експерименту свідчать про необхідність інтеграції теоретичних знань, умінь, практичних навичок та сучасних досягнень у галузі геронтології. Фахівці з фізичного виховання повинні мати ґрунтовні знання, бути компетентними у виборі технологій для роботи з людьми старшого віку, володіти навичками комунікації, управління та аналізу.

В умовах оновлення стандартів вищої освіти для сфери фізичної культури і спорту (спеціальність 017 «Фізична культура і спорт») доцільно використовувати досвід європейських закладів підготовки фахівців з фізичного виховання і спорту, зокрема досягнення зарубіжних закладів вищої освіти (Норвегії, Швеції, Польщі та ін.). Важливими є фундаментальні знання з теорії спортивної підготовки, які поєднуються з постійною практикою або виконанням практичних проєктів на базі наукових центрів і лабораторій.

4. Визначено мотиваційний, змістовий, діяльнісний і рефлексивний компоненти готовності майбутніх фахівців з фізичного виховання до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку. Мотиваційний відображає наявність мотиваційної готовності та орієнтацію на діяльність, змістовий – змістовий складник підготовки фахівців з фізичного виховання, діяльнісний – наявність операцій, що входять до складу діяльності майбутніх фахівців, рефлексивний – уміння оцінювати та рефлексувати. Виокремлено критерії (професійно-когнітивний, мотиваційно-ціннісний, оцінювально-рефлексивний, операційно-діяльнісний) та схарактеризовано рівні (низький, середній, високий) готовності майбутніх фахівців з фізичного виховання до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку.

5. Розроблено структурно-функціональну модель підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку, яка охоплює цільовий, методологічний, організаційно-діяльнісний, діагностично-результативний блоки. Схарактеризовано організаційно-педагогічні умови: сформованість мотивації до професійної діяльності та формування професійних ціннісних орієнтацій; створення сприятливого інформаційно-освітнього середовища для опанування системою знань та вмінь, необхідних майбутнім фахівцям з фізичного виховання до здійснення спортивно-оздоровчої роботи; застосування сучасних технічних засобів навчання в процесі професійної підготовки здобувачів вищої освіти; забезпечення особистісного розвитку майбутніх фахівців з фізичного виховання.

На основі результатів експериментального дослідження встановлено рівень готовності майбутніх фахівців з фізичного виховання до спортивно-оздоровчої роботи за всіма критеріями (мотиваційно-ціннісним, професійно-когнітивним, операційно-діяльнісним, оцінювально-рефлексивним).

Кількість студентів з високим рівнем готовності до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку в КГ збільшилася на 2,55 %, в ЕГ – на 21,38 %; у студентів КГ середній рівень готовності до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку збільшився на 1,91 %, а в ЕГ зменшився на 4,96 %; кількість студентів із низьким рівнем готовності до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку в ЕГ зменшилася на 15,41 %, а у КГ – на 4,46 %.

Результати формувального етапу експерименту дають підстави стверджувати, що запропонована структурно-функціональна модель підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку є ефективною за визначених організаційно-педагогічних умов.

Виконане дослідження не вичерпує всіх аспектів підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку. Предметом подальших наукових розвідок можуть бути проблеми теорії і практики професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання в контексті нових суспільних викликів.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, в яких опубліковані основні результати дисертації

1. Леськів-Бондарчук Г. В. Підготовка майбутніх фахівців із фізичної культури й спорту до фізкультурно-оздоровчої роботи з людьми зрілого віку. *Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві: збірник наукових праць*. Луцьк, 2013. № 1 (21). С. 58–61. URL: <https://sport.vnu.edu.ua/index.php/sport/article/view/469/444>
2. Леськів-Бондарчук Г. В. Підготовка фахівців галузі фізичного виховання до спортивно-оздоровчої роботи в зарубіжних країнах. *Фізична культура, спорт та здоров'я нації*. 2015. № 19 (2). С. 655–660. URL: <https://vspu.net/fks/index.php/fks/issue/view/25/141>
3. Леськів-Бондарчук Г. В. Роль курсу в підготовці фахівців з фізичного виховання до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку. *Наукові інновації та передові технології*. 2024. № 11(39). С. 1381–1388. URL: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-11\(39\)-1381-1388](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-11(39)-1381-1388)
4. Леськів-Бондарчук Г. В. Педагогічні умови підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку. *Молодь і ринок*. 2024. № 10/230. С. 155–159. URL: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2024.310559>
5. Леськів-Бондарчук Г. В. Структурно-функціональна модель підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку. *Педагогічна Академія: наукові записки*. 2024. № 8. URL: <https://doi.org/10.5281/zenodo.13750343>
6. Леськів-Бондарчук Г. В. Діагностика сучасного стану підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку. *Перспективи та інновації науки*. 2024. № 11 (45). С. 559–568. URL: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-11\(45\)-559-568](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-11(45)-559-568)
7. Леськів-Бондарчук Г. В. Сучасний стан підготовки майбутніх фахівців для спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку у вищих навчальних закладах України та країн європейського союзу. *Соціальна робота та освіта*. 2024. Том. 11(2). С. 292–307. URL: <https://doi.org/10.25128/2520-6230.24.2.10>

Опубліковані праці апробаційного характеру

8. Леськів-Бондарчук Г. В. Організація та проведення спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку як важливий складовий компонент формування. *Проблеми розвитку вищої освіти та економіки в XXI столітті*:

зб. тез доповідей учасн. Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Рівне, 22–23 жовтня 2015 р.) / Міжнар. економ.-гуманіт. ун-т ім. акад. Степана Дем'янчука. Рівне : МEGУ, 2015. С. 212–215.

URL: <https://dspace.megu.edu.ua:8443/xmlui/handle/123456789/1308>

9. Леськів-Бондарчук Г. В. Сутність підготовки майбутнього фахівця фізичного виховання до проведення спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку. *Європейська наука та освіта: пріоритеті, напрями та перспективи розвитку* / за заг. ред. Прокіпчука І.М. Бабій Н.Б. Кременець, 2015. С. 252–258.

10. Леськів-Бондарчук Г. В. Критерії та показники підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку. *Сучасні наукові дослідження та розробки: теоретична цінність та практичні результати: матеріали міжнародної науково-практичної конференції*. Братислава, Словаччина, 2016. С.154–155

11. **Леськів-Бондарчук Г.**, Сотник Ж., Кравчук Я. Підготовка фахівців фізичної культури і спорту до здійснення оздоровчої роботи з людьми старшого і похилого віку. *Фізична активність і якість життя людини: зб. тез доп. VIII Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Луцьк, 13–14 червня 2024 р.)*. Луцьк : Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2024. С. 27–28.

12. Леськів-Бондарчук Г. В. Структура, критерії, показники сформованості готовності майбутніх фахівців фізичного виховання до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку. *Сучасна освіта в глобальному і національному вимірах: виклики, загрози, ефективні рішення: матеріали I Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених (з міжнародною участю) (м. Тернопіль, 17 жовтня 2024 р.)*. Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2024. С. 332–336.
URL: http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/34177/1/Zb_konf_Sych_osvita.pdf

13. **Леськів-Бондарчук Г.**, Єрусалимець К. Методологічні підходи підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку. *Актуальні питання та перспективи інноваційного розвитку науки та освіти в умовах євроінтеграції: зб. тез доповідей учасн. Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Рівне, 14 листопада 2024 р.) / Міжнар. економ.-гуманіт. ун-т ім. акад. Степана Дем'янчука. Рівне: МEGУ, 2024. Ч. I. С. 259–261.*

URL: <https://dspace.megu.edu.ua:8443/xmlui/handle/123456789/5171>

Праці, які додатково відображають результати дисертації:

14. Леськів-Бондарчук Г. В. Особливості підготовки майбутніх фахівців галузі фізичного виховання до спортивно-оздоровчої роботи. *Психолого-педагогічні основи гуманізації навчально-виховного процесу в школі та ВНЗ*. 2014. № 2(12). С. 310–315.

URL: <https://dspace.megu.edu.ua:8443/xmlui/handle/123456789/768>

15. Леськів-Бондарчук Г. В. Характеристика впливу фізичних вправ на людей третього віку. *Психолого-педагогічні основи гуманізації навчально-виховного процесу в школі та ВНЗ*. 2015. № 1. С. 308–314.

URL: <https://dspace.megu.edu.ua:8443/xmlui/handle/123456789/826>

16. Леськів-Бондарчук Г. В. Народні рухливі ігри як засіб спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку. *Kremenets science: open air, або наука в кросівках*. 2016. № 1. С. 122–128. URL: <http://surl.li/fdiqiu>

АНОТАЦІЇ

Леськів-Бондарчук Г. В. Підготовка майбутніх фахівців з фізичного виховання до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. – Рівненський державний гуманітарний університет, Рівне, 2025.

У дисертації на теоретичному та практичному рівнях досліджено проблему підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку. У роботі визначено організацію спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку як соціально-педагогічну проблему.

Розроблено і теоретично обґрунтовано структурно-функціональну модель підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання до спортивно-оздоровчої діяльності з людьми третього віку. Структурно-функціональна модель складається з чотирьох блоків: цільового, методологічного, організаційно-діяльнісного, діагностично-результативного.

У контексті дослідження особливе значення має виокремлення провідних організаційно-педагогічних умов підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання: сформованість мотивації до професійної діяльності та формування професійних ціннісних орієнтацій; створення сприятливого інформаційно-освітнього середовища для опанування системою знань та вмій, необхідних майбутнім фахівцям з фізичного виховання для спортивно-оздоровчої роботи; застосування сучасних технічних засобів навчання у процесі професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання; забезпечення особистісного розвитку майбутніх фахівців з фізичного виховання.

Результатом підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку визначено їхню готовність до такого виду діяльності.

Основними компонентами, що визначають рівень підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання до проведення спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку, є мотиваційний, змістовий, діяльнісний, рефлексивний. Кожному з компонентів підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку визначено відповідний критерій, який передбачав певні показники, за якими відбувалося оцінювання.

Розгляд структури підготовки таких фахівців уможливив визначити й схарактеризувати низку критеріїв: мотиваційно-ціннісний (оволодіння новими професійними якостями; сформованість мотивів участі в спортивно-оздоровчій діяльності), професійно-когнітивний (педагогічні знання про принципи, форми,

методи, що застосовуються в процесі підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання вітчизняними та зарубіжними дослідниками; базові знання, необхідні для проведення спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку), операційно-діяльнісний (уміння оперативно реагувати на актуальну інформацію; наявність умінь і навичок планування та проведення спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку; пошук нових способів і методів організації та реалізації спортивної діяльності), оцінювально-рефлексивний (якісний аналіз здобутих результатів у спортивно-оздоровчій діяльності; уміння контролювати процес спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку). Виокремлені критерії дали змогу виявити рівні сформованості цієї готовності: низький, середній, високий.

На констатувальному етапі експерименту визначено в майбутніх фахівців з фізичного виховання рівень готовності до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку; для підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання розроблено діагностичний блок для виконання цього завдання.

На етапі експерименту визначено рівні готовності майбутніх фахівців з фізичного виховання до спортивно-оздоровчої роботи, за визначенням розроблених критеріїв: мотиваційно-ціннісним, професійно-когнітивним, операційно-діяльнісним, оцінювально-рефлексивним.

Проведена діагностика засвідчила, що вихідний рівень готовності майбутніх фахівців з фізичного виховання до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку в експериментальній і контрольній групах виявився приблизно однаковим за всіма критеріями. У зв'язку з цим на етапі формувального етапу експерименту здійснено апробацію структурно-функціональної моделі підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку з урахуванням виявлених і теоретично обґрунтованих організаційно-педагогічних умов. Реалізація організаційно-педагогічних умов полягала в розробці та впровадженні курсу «Організація та проведення спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку».

Результати формувального етапу експерименту дають підстави стверджувати, що запропонована структурно-функціональна модель підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку є ефективною за визначених організаційно-педагогічних умов.

Виконане дослідження не вичерпує всіх аспектів підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку. Предметом подальших наукових розвідок можуть бути проблеми теорії і практики професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання в контексті нових суспільних викликів.

Ключові слова: спортивно-оздоровча робота, люди третього віку, фахівці з фізичного виховання, фізичне виховання, організація спортивно-оздоровчої роботи, методи підготовки, фізична активність, соціальна активність, саморозвиток, професійна освіта.

Leskiv-Bondarchuk H.V. Preparation of future specialists in physical education for sports and recreational work with people of the third age. – Manuscript.

Thesis for the degree of Candidate of Pedagogical Sciences, specialty 13.00.04 – Theory and Methods of Professional Education. – Rivne State University of Humanities. Rivne, 2025.

The dissertation investigates the problem of training future physical education specialists for sports and health work with people of the third age at theoretical and practical levels. The work identifies the organization of sports and health work with people of the third age as a socio-pedagogical problem.

The dissertation develops and theoretically substantiates a structural-functional model of training future physical education specialists for sports and recreation activities with people of the third age. The structural-functional model consists of four blocks: target, methodological, organizational-activity, diagnostic-productive.

In the context of the study, it is of particular importance to identify the leading organizational and pedagogical conditions for training future physical education specialists: the formation of motivation for professional activity and the formation of professional value orientations; the creation of a favorable information and educational environment for mastering the system of knowledge and skills necessary for future physical education specialists for sports and recreation work; the use of modern technical means of training in the process of professional training of future physical education specialists; ensuring the personal development of future physical education specialists.

The result of training future physical education specialists for sports and health work with people of the third age determined their readiness for this type of activity.

The main components that determine the level of training of future physical education specialists for sports and health work with people of the third age are: motivational, content, activity, reflexive. Each of the components of training future physical education specialists for sports and health work with people of the third age was determined by the corresponding criterion, which provided for certain indicators by which the assessment was carried out.

Consideration of the structure of training of such specialists allowed us to identify and characterize the following criteria: motivational and value (mastery of new professional qualities; formation of motives for participation in sports and recreation activities), professional and cognitive (pedagogical knowledge of the principles, forms, methods used in the process of training future specialists in physical education by domestic and foreign researchers; basic knowledge necessary for conducting sports and recreation work with people of the third age), operational and activity (ability to promptly respond to relevant information; availability of skills and abilities for planning and conducting sports and recreation work with people of the third age; search for new ways and methods of organizing and implementing sports activities), evaluative and reflective (qualitative analysis of the results obtained

in sports and recreation activities; ability to control the process of sports and recreation work with people of the third age). The identified criteria allowed us to identify the levels of formation of this readiness: low, medium, high.

At the ascertaining stage of the experiment, we solved the following tasks: to determine the level of readiness of future physical education specialists for sports and health work with people of the third age; to prepare future physical education specialists, we developed a diagnostic block to perform this task. At the experimental stage, we determined the levels of development of sports culture of future physical education specialists who are preparing for sports and health work, according to the developed criteria: motivational-value, professional-cognitive, operational-activity, evaluative-reflective. The conducted diagnostics showed that the initial level of readiness of future physical education specialists for sports and health work with people of the third age in the experimental and control groups was approximately the same according to all criteria. In this regard, the purpose of the formative stage of the experiment was to test the structural-functional model of training future physical education specialists for sports and health work with people of the third age, taking into account the identified and theoretically substantiated organizational and pedagogical conditions. The implementation of organizational and pedagogical conditions consisted in the development and implementation of the course "Organization and Conducting Sports and Health Work with People of the Third Age".

The results of the formative stage of the experiment give grounds to assert that the proposed structural and functional model of training future physical education specialists for sports and health work with people of the third age is effective under certain organizational and pedagogical conditions.

The conducted research does not exhaust all aspects of training future physical education specialists for sports and health work with people of the third age. The subject of further scientific research may be: problems of theory and practice of professional training of future physical education specialists in the context of new social challenges.

Keywords: sports and health work, people of the third age, physical education specialists, physical education, organization of sports and health work, training methods, physical activity, social activity, self-development, professional education.

Підписано до друку 14.02.2025. формат 60x90 1/16.
Папір офсет. Гарнітура Times New Roman. Обл.-вид. арк. 0,9.
Наклад 100 прим. Зам. № 02/25/1-9

Видавець та виготувач:
ФОП Осадца Ю. В.
м. Тернопіль, вул. 15 Квітня, 2Д/10
тел. (097) 988-53-23

*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного
реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
серія ТР № 46 від 07 березня 2013 р*